

Representantforslag 91 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Dagrūn Eriksen, Line Henriette Hjemdal og Øyvind Håbrekke

Dokument 8:91 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Dagrūn Eriksen, Line Henriette Hjemdal og Øyvind Håbrekke om oppholdstid og åpningstider i barnehagen

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne mener det bør innføres en maksimaltid for barn i barnehage. I dag mangler et regelverk som sikrer barns rettigheter på dette området.

Forslagsstillerne viser til at det den siste tiden har vært rettet søkelys mot barnehager som utvider sine åpningstider og som oppfatter lange åpningstider som konkurransefortrinn. Forslagsstillerne ønsker et fleksibelt barnehagetilbud, men er bekymret for at lengre åpningstider kan føre til økt press om lengre arbeidsdager for foreldrene. Barnehagen er dessuten et viktig omsorgstilbud og pedagogisk tilbud. Det er det som er barnehagens oppgave. Barnehagen kan ikke dekke alle behov. Forslagsstillerne mener det bør utarbeides retningslinjer som forhindrer kvelds- og nattåpne barnehager.

Forslagsstillerne mener at mangelen på regulering av maksimal oppholdstid gjør at barn i dag mangler sentrale rettigheter. Det er i denne sammenhengen relevant å peke på at arbeidsmiljøloven har strenge reguleringer av arbeidstid for voksne arbeidstakere. Voksne arbeidstakere har som kjent både forhandlingsposisjon og sanksjonsmuligheter hvis de mener at deres behov og rettigheter ikke er ivaretatt. Barn kan ikke på samme måte ivareta egne interesser. For lovgiver er det derfor særlig viktig å ha fokus på barns behov og rettigheter.

Det er avgjørende med gode ordninger som gjør det mulig å kombinere yrkesdeltakelse med en god

og stabil barneomsorg. Derfor er velferdsordninger som foreldrepermisjonen, kontantstøtten, barnetrygden, muligheter for fravær ved barns sykdom og, ikke minst, barnehagetilbudet, så viktige.

Forslagsstillerne ønsker et fleksibelt barnehagetilbud, tilpasset familienes behov. Målet er at alle som ønsker det, skal få tilbud om barnehageplass. Barnehagen skal være et trygt og godt sted for små barn å være, et sted der barnet får utvikle seg gjennom lek, samspill og kreativ utfoldelse. Barnehagen skal samarbeide med foreldrene om barnets beste. Det må legges til rette for et fleksibelt og mangfoldig barnehagetilbud av god kvalitet til alle som ønsker det.

Forslagsstillerne er opptatt av at småbarnsforeldre får valgfrihet gjennom full barnehagedekning samt kontantstøtte, foreldrepermisjonsordninger og andre ordninger som sikrer at foreldre kan velge den omsorgsform som familien mener er best.

På samme måte som valgfrihet for voksne arbeidstakere er bygd på grunnleggende rettigheter i form av arbeidsmiljølov og arbeidstidsbegrensninger, må også valgfriheten for familiene bygge på grunnleggende rettigheter for barn og voksne.

Foreldrenes mulighet til å tilpasse sin tid til barnas behov er viktig for å sikre barna gode omsorgsvilkår. Av hensyn til barna mener forslagsstillerne at det er arbeidslivet som i hovedsak skal tilpasse seg familielivet, ikke motsatt. FN's konvensjon for barnets rettigheter, også kalt barnekonvensjonen, sier følgende om barnets rettigheter og familiens behov for å være sammen:

«De stater som er parter til denne konvensjon (...), minner om at De Forente Nasjoner i Verdenserklæringen om menneskerettigheter har uttalt at barndommen er berettiget til særskilt omsorg og hjelp, som er overbevist om at familien, som samfunnets grunnleggende enhet og det naturlige miljø for vekst

og velvære for alle dets medlemmer, i særdeleshet barna, bør gis nødvendig vern og hjelp slik at den fullt ut kan påta seg sine forpliktelser i samfunnet.»

Barnekonvensjonen understreker her lovgivers rolle som tilrettelegger for et velfungerende familieliv, ikke bare et velfungerende arbeidsliv.

Åpningstiden i barnehagen eller avtalt oppholdstid har for mange satt en grense for hvor lenge småbarnsforeldre kan være på jobb. Hensynet til barna tilsier at arbeidsgiver har et ansvar for å legge til rette for at foreldre kan ha en arbeidstid som også muliggjør et familieliv. Et døgnåpent barnehagetilbud uten maksimal oppholdstid for barn kan føre til at foreldre står svakere overfor en arbeidsgiver som ønsker at de skal være lenger på jobb. Forslagsstillerne er opptatt av at barnehager med fleksibel oppholdstid ikke må bli en ordning som fører til økt press om lengre arbeidsdag.

Både arbeidsgivere, barnehager og myndigheter har et ansvar for å legge til rette for løsninger som gjør det mulig for barnefamilieene å være sammen, samtidig som foreldrene kan være yrkesaktive. Det er viktig at dette skjer uten at foreldre utsettes for unødige press fra arbeidsgivere om å jobbe lengre dager.

Forslagsstillerne mener det er viktig å utfordre arbeidsgivere, både offentlige og private, til å bidra til gode løsninger som imøtekommer småbarnsforeldres ønske om tid sammen med egne barn.

Forslagsstillerne mener det er behov for lovreguleringer på dette området for å sikre barns rettigheter, for å sikre at arbeidslivet tilpasses familielivet og ikke omvendt, samt for å sikre småbarnsforeldre forhandlingsposisjon overfor arbeidsgiver. I dag finnes det ikke et nasjonalt regelverk som regulerer dette området. Det finnes ingen nasjonale retningslinjer som sikrer barn mot for lange dager i barnehagen. Det er i dag kommunene som lokal barnehagemyndighet som vurderer behovet for eventuelle nattåpne barnehager.

Oppholdstid i barnehagen

Hensynet til barnets beste må være overordnet andre hensyn. Innholdet i begrepet «barnets beste» er ofte gjenstand for diskusjon. Henvisninger til barnets beste i lovverk gir uansett en påminnelse om at barns interesser og behov skal gå foran voksnes interesser og behov. Det er en god rettesnor alltid å stille spørsmålet om hva som er best for barna i et samfunn. Ifølge en undersøkelse som barnehage.no utførte i 2010 blant medlemsbarnehagene i Private Barnehagers Landsforbund (PBL) mener hver fjerde barnehage at enkelte barn har for lange dager i barnehagen. Forslagsstillerne forutsetter at det er bred enighet om at det finnes grenser for hvor lenge barn har godt av å være i barnehagen, og likeledes enighet om at ungene trenger tid sammen med foreldrene sine. Forslagsstil-

lerne har tillit til at foreldre ønsker å innrette seg til beste for barnet og for familien. Forslagsstillerne vil peke på at samfunnets rammer og arbeidsgiveres krav gjør at noen foreldre ser seg nødt til å legge opp hverdagen annerledes enn de selv skulle ønske.

Forslagsstillerne mener tidsklemma ikke skal løses ved at barn er lenger i barnehagen. Forslagsstillerne mener at det på denne bakgrunn bør innføres en maksimaltid for barn i barnehage. Mangelen på regulering av maksimal oppholdstid gjør at barn i dag mangler sentrale rettigheter. Det er i denne sammenhengen relevant å peke på at arbeidsmiljøloven har strenge reguleringer av arbeidstid for voksne arbeidstakere.

Forslagsstillerne mener en maksimal oppholdstid bør være 47,5 timer pr. uke. Det tilsvarer en gjennomsnittlig oppholdstid på 9,5 timer i fem ukedager. Det gir mulighet for arbeidstid og reisetid, både for enslige forsørgere som både følger og henter barnet, og for to foreldre som deler på oppgavene.

Forslagsstillerne kan ikke utelukke at det i enkelte lokalsamfunn finnes spesielle forhold som tilsier at reiseavstanden kan gjøre en slik begrensning problematisk. Det må i tilfelle kunne vurderes om enkelte barnehager må gis særskilte unntak. Utgangspunktet må være å gi barnet rettigheter og å forhindre en utvikling der arbeidslivets behov prioriteres på barnets og familienes bekostning.

Barnehagens åpningstider

Forslagsstillerne viser til at det den siste tiden har vært rettet søkelys mot barnehager som utvider sine åpningstider og som oppfatter lange åpningstider som konkurransefortrinn. Når man nå nærmer seg full barnehagedekning, må barnehagene i større grad konkurrere om søkere, mens det tidligere var omvendt.

Forslagsstillerne ønsker et fleksibelt barnehagetilbud, men er bekymret for at lengre åpningstider kan føre til økt press om lengre arbeidsdager for foreldrene.

Forslagsstillerne er også bekymret for at kvaliteten i barnehagen går ned dersom fokuseringen på kapasitet og åpningstider blir enerådende. Flere barnehager opplever press fra kommunen om å opprette nye avdelinger innenfor det samme arealet og kutte ned på bemanningen. Det er viktig å styrke fokuset på kvalitet. Når småbarnsforeldre følger barn i barnehagen, ønsker de at barna skal ha det godt og trygt. Barnehagen er et godt og viktig omsorgstilbud, og et pedagogisk tilbud.

I tillegg til at barnehagen er et omsorgstilbud, skal barnehagen være en pedagogisk virksomhet som gir barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Barnehagen skiller seg dermed klart fra ulike barnepassordninger der formålet pri-

mært er barnetilsyn. Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og medvirke til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. Barnehagen kan ikke dekke alle behov. Forslagsstillerne mener en generell adgang til døgnåpne barnehager vil svekke barnehagen som pedagogisk tilbud. Dette illustreres blant annet av at personale som arbeider i barnehagen på nattetid, har unntak fra utdanningskravet i barnehageloven § 18 første ledd.

Det er i dag kommunen som lokal barnehagemyndighet som vurderer behovet for utvidede åpningstider i barnehagene. Forslagsstillerne mener dette er et spørsmål om grunnleggende rettigheter for barn, og at barnehager ikke bør være åpne hele døgnet. Det er viktig å sende signaler om at barnehagenes oppgave ikke er å legge til rette for et mest mulig fleksibelt arbeidsliv, men for et best mulig familieliv, samt at barnepass på kvelds- og nattetid ikke er barnehagens oppgave.

Med flere langtids- og kvelds- og nattåpne barnehager legges ytterligere press på arbeidstakere som ikke lenger kan vise til omsorgsgrunner for å slippe

overtids- eller kvelds- og nattarbeid. Barnehagen skal ikke være et døgnåpent oppbevaringstilbud. Barnehagens oppgave er å være et pedagogisk tilbud og et omsorgstilbud av høy kvalitet til barn under skolepliktig alder.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

I

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om maksimal oppholdstid i barnehager på 47,5 timer pr. uke.

II

Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer som forhindrer kvelds- og nattåpne barnehager.

10. februar 2011

